

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid, & quotuplex sit Alteratio, & quomodo à generatione differat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO III.

DE ALTERATIONE.

Visà naturâ primarum qualitatum, earumque subjectis, agendum erit de Alteratione que maxime fit ad qualitatem, habetque se ut dispositio ad ipsam Generationem.

QUAESTIO I.

Quid & quotuplex sit Alteratio? & quomodo à Generatione differat?

Alteratio multis accipitur modis; primo pro quacunque mutatione, quâ subjectum fit alterum: sive accidentaliter, sive essentialiter; Secundo pro mutatione, sive ad absolutum, sive ad respectivum; Tertio pro mutatione terminata ad qualitatem, sive sit intentionalis ista qualitas, veluti est species sensibilis & intelligibilis, sive spiritualis, ut intellectio, sive corporalis, ut albedo, quarto magis proprie pro mutatione, terminata ad qualitatem corporalem; tandem propriissime pro mutatione terminata ad qualitates contrarias ad Generationem, vel corruptionem substantiae disponentes: juxta has duas ultimas acceptiones Aristoteles 1. Gen. 23. definit Alterationem, quod fit, quando subjecto sensibili manente transmutatur in ejus passionibus, aut contrariis, aut mediis, ubi ly transmutatur rationem generis habet, & quamvis hæc definitio ab omnibus, quasi recipiatur, attamen claritatis gratiâ pono aliam & ad primam partem quaestionis.

DICO I. Alteratio bene describitur: quod sit mutatio successiva ad qualitatem sensibilem mediam, vel extremam, manente subjecto sensibili. Hæc, licet interminis non sic proponatur ab aliis, in re tamen futuram communem pato.

Probatur ex regulis generalibus cujuslibet bonæ descriptionis: Mutatio rationem generis habet, in qua convenit cum aliis mutationibus, etiam instantaneis & substantiabilibus; per ly successiva ab omnibus instantaneis differt. Dicitur ad qualitatem sensibilem, tum, ut rejiciatur accretio, cujus terminus est quantitas & alii motus, qui non versantur in qualitatibus, tum, ut excludantur mutationes continuæ, quibus interdum nonnullæ qualitates augentur, & tamen sub sensum non cadunt, ut sunt intentiones habituum intellectus & voluntatis, quando fiunt per continuam successione, additur mediam vel extremam, ut excludantur motus, quibus qualitates sensibiles contrarium non habentes, cujusmodi est illuminatio, quando corpus lucidum aliud corpus illuminat, & continua actione in eo lumen auget. Denique ponitur manente subjecto sensibili, per quod denotatur subjectum alterationis, quod est corpus naturale & non materia prima.

Dices: Alteratio definiti debet prout Generationi inseruit, dicit enim Aristoteles 7. Phyl. cap. 3. r. 16. quod Alteratio sit Generatio. *F. Amardi Hermann Physica.*

tionis comes, viaque ad illam, sed hæc definitio comprehendit multas Alterationes, quæ ad Generationem non deserviunt, ut patet de dealbatione, aliisque Alterationibus, quarum termini colores sunt; ergo non est bona. Respondeo primo, distinguendo majorem, Alteratio strictè sumpta, concedo: Alteratio strictè & largè sumpta disjunctivè, nego majorem, per quam distinctionem patet, quid dicendum sit ad minorem & consequentiam. Respondeo secundo, distinguendo minoris probationem per se & ex vi suorum terminorum dealbatio non deseruit ad Generationem, transeat; quatenus dealbationem & cæteras similes Alterationes comitatur mutatio circa primas qualitates Generationis opifices, ex quarum varia mixtione oritur colorum diversitas, nego minorem & consequentiam. Quoad secundam partem tituli.

DICO 2. Alteratio bene dividitur in extensivam & intensivam. Patet de se, unde explico solium terminos. Alteratio itaque intensiva, seu intensio, est acquisitio majoris perfectionis, seu plurium graduum ejusdem qualitatis in eadem subjecti parte; Extensiva, seu Extensio qualitativa est extensio ejusdem qualitatis in pluribus partibus subjecti; unde proprie intendi non est qualitatem, vel formam per plures partes subjecti extendi & ampliari; quia sic qualitas spiritualis intendi non posset, quod est contra Concilium Trident. Sess. 6. c. 9. & Luc. 17. *Adauge nobis fidem: Ad Philipp. 1. Ut Charitas vestra magis ac magis abundet, & Ecclesia canit: Da nobis Fidei, spei, ut Charitatis augmentum.* Unde qualitatem intendi est, idem subjectum, secundum eandem formam, magis ac magis perfici secundum easdem partes subjecti ipsius.

Dices: Non comprehenditur hic remissio qualitatum; ergo divisio non est bona. Respondeo, negando consequentiam, quia remissio per se non respicit minorem qualitatem tanquam terminum, sed tantum privationem intensiois qualitatis, Alteratio verò proprie qualitatem respicit, tanquam suum terminum per se.

Quantum ad tertium; Alteratio à Generatione multipliciter differt: primo ratione terminorum, à quibus provenit qualibet specificatio motus; nam Generatio est ad substantiam, Alteratio ad qualitatem. Secundo ex parte subjecti; nam Alteratio habet semper ens completum, Generatio incompletum. Tertio ex ratione durationis.

IV. Quid sit intensio & extensio.

V. Remissio non est species propria alterationis.

VI. Differentia inter generationem & alterationem.

0000 2 duratio.

durationis, quia forma substantialis, quae non suscipit magis & minus, nata est per se in instanti introduci, qualitas verò, quia est intensibilis, habetque contrarium, successivè acquiritur. Quartò denique ratione finis; quia Generatio est propter se, nec ad aliam mutationem ordinatur, alteratio verò ad Generationem ordinatur, estque propter aliud. Ex qua differentia oritur dubium, quod

VII.
Licet non esset generatio, posset esse alteratio.

Quærit: An, si impossibilis esset Generatio, foret etiam impossibilis Alteratio? Respondeo negativè: quia habent terminos realiter distinctos, quorum unus potest acquiri, non acquisito altero, adeoque licet una implicaret, non implicaret altera. Nec etiam videtur tanta esse inter materias has connexio, ut implicante mutatione ad substantiam, debeat implicare ad qualitatem, cum ad hanc mutatio prior sit, quam ad substantiam & omne prius possit esse sine posteriori. Nolo tamen per hoc asserere, quòd posita impossibilitate Generationis daretur motus ad qualitatem disponentem ad Generationem, sed tantum volo, quòd possit acquiri terminus primarius Alterationis, quantum est ex natura sua intrinseca, licet terminus Generationis esset impossibilis.

VIII.
Polypus non dicitur alterari.

Pontius ex Conimb. in 4. Cap. lib. 1. de Gen. art. 3. dubium proponit alterum, videlicet; an quando Polypus (piscis marinus tenuissimà pelle, pedibus multiplex) & Camaleon (bestia quadrupes aspera maculis albis, ut pardus, in collo equo, in pedibus bubalo, in capite Camelo similis) alterantur & colores assumunt ex corporibus, quibus adsunt similes, verè sint Alterationes? Respondeo negativè, tum, quia fiunt in instanti, tum, quia probabiliter fiunt tantum quoad colores apparentes, non veros, non enim videtur, quomodo tam citò produci possent; non enim à metu, vel ab imaginatione, quia nunquam videtur metus tam diu durare vel imaginatio, quam illi colores.

QUÆSTIO II.

An Alteratio fiat continuè, nec ne?

I.
Multiplex sententia circa hanc materiam.

Circa hanc quæstionem multiplex reperitur sententia: Capreolus enim, quem sequitur Arriaga &c. asserit, Alterationem nullo modo fieri successivè & in tempore, sed fieri interruptè & interpolatè cum morulis quibusdam interpositis, sive intensio fiat qualitatis, sive extensio: Ægidius hunc loquendi modum restringit asserens, Alterationem fieri continuè & successivè in intensione, non verò in extensione: alii quoad primam partem qualitatis hoc tantum contingere asserunt: ego verò ad quæstionem

II.
Alteratio est motus continuus.

Dico: Alteratio, tam quoad intensiorem, quam quoad extensionem continuè fit & successivè, non verò interpolatè, seu per morulas. Ita Scotus in 2. d. 2. q. 9. N. & O.

Probatur Conclusio primò: Autoritate Aristotelis 1. Phyl. t. 15. dicens: Omnem motum propriè dictum esse continuum, sed nullus motus est magis propriè dictus, quam Alterationis: ergò.

Adversarii aliam opponunt Auctoritatem Aristotelis 8. Phyl. 23. ubi ait: dicere Alterationem fieri continuè, est adversari valde manifestè. Verùtamen nihil contra nos concludit, cum ibi solum agebat contra Heraclium dicentem, rem, quamdiu est, continuè alterari, quare dicit, rem nonnunquam ab Alteratione quiescere, hinc tamen non negavit Alterationem, quando fit, fieri continuè, sed negavit omnia esse in motu continuo, ut voluit Heraclius.

Probatur Conclusio secundò Ratione: Quia quando agens naturale incipit agere in passum, vincendo resistentiam alterius contrarii, non potest assignari ratio, continuè non alteret illud subjectum, cum semper sit in debità approximatione ad passum, & subjectum sit aequè dispositum ad recipiendam formam ab ipso agente producibilem; ergò illam continuè, nullà interposità morà, vel quæte producet.

Capreolus dicit rationem esse: quia in illis morulis prius subjectum disponit, intendendo, verbi gratià, dum ignis calefacit, partem: ergò. Contra: hæc dispositio esset etiam qualitas: ergò vel daretur dispositio dispositionis, vel hæc qualitas in tempore produceret. Deinde: multa calefiunt, quæ tamen non rati fiunt, ut adamas, lutum, aqua globi vitreo[rum] inclusa undique & obdurata, & radius solaribus exposita tepescit & tamen non rarefit; quia alioquin globus rumpi deberet & confringi: ergò raritas non est dispositio ad calorem.

Arriaga Rationem esse asserit ipsam naturam rei, quæ talis est, ut agens agere non possit, nisi quibusdam morulis interpositis. Contra: dantur multi effectus (licet non sint propriè Alterationes, ex quo Arriaga adhuc magis refellitur) qui continuè dependent in fieri à sua causa, ut est illuminatio & visio; unde si corpus lucidum non semper illuminaret, & continuè dum illuminare incipit, illuminatio destrueretur, quod tamen falsum esse patet; quia quò magis corpus lucidum corpori opaco accedit, eò magis ac magis lucem auget: ergò non quiesceret ab illuminatione: Similiter visio, si oculus continuè non videret tendendo in objectum continuè, visio destrueretur; Deinde: si illæ morule sunt imperceptibiles, quomodo Arriaga eas allegat, cum eas non probet ratio, nec experientia ob imperceptibilitatem? Item: si lapis esset talis natura, ut in suo descensu morulas exigeret, naturaliter in aère quiesceret. Denique ejus dictum est omninò voluntarium, cum DEUS sinat agere morulas secundas, & eas suos producere motus, nec ex parte agentis ratio est, ut